

Bagsiden i front

Levinsen & Abies A/S

Frø, frø og atter frø. Vi har ikke fået en tudse galt i halsen, men det er fristende at sige, at her ligger kimen til alt godt indenfor branchen! Men Levinsen & Abies arbejder mere bredt end bare med at sikre frø til den danske juletræsproduktion. De arbejder internationalt og også med frø til klippegrønt-, skov-, buskplanter og vildtplantning.

Af Lars Bo Pedersen & Claus Jerram Christensen

Vi blev velmødt en solskinsdag midt i maj i det smukke Nordsjælland tæt på Slangørup af holdet bag Levinsen & Abies A/S.

Det var dagen før St. Bededag, så på medarbejdermødet blev vi budt på varme hjemmebagte hveder i frokoststuen af Ulrik Nyvold og Børge Klemmensen og snart blev vi præsenteret for den seks mand store medarbejderstab.

Marianne Pedersen viser en spiretest frem.

Det går hurtigt op for os, at Marianne Pedersen, der er hortonom, er den der har arbejdet længst tid i firmaet. Hun har ansvaret for kvalitetskontrollen af frø, herunder spiretest og kontrol af frøets udvikling under forbehandlingen, men arbejder også med stratificering af mindre partier frø og administrative opgaver.

Stratificering

Er en betegnelse for den behandling af frø, der bruges for at bryde frøhvilen hos blandt andet nordmannsgran og nobilis. "Stratificering" betyder 'lagdeling' og stammer fra en tidligere periode, hvor man lagde fugtigt sand og frø skiftevis i lag oven på hinanden. Det gav fremgangsmåden dens navn. I dag anvendes andre teknikker og metoder til at opnå ophævelse af frøhvilen. Kernen i processen, der varer fem til otte uger, er at give frøet en kuldebehandling (3-5°) under opfugtning, hvorved de enzymprocesser sættes i gang, der ophæver frøhvilen. Processen betegnes i dag oftest "Frøforbehandling". Når de første spidser af rodspirene viser sig, køles frøet ned, så processen går i stå. Fra det tidspunkt er frøet parat til at spire øjeblikkeligt, når det bliver sået i fugtig og bekvem jord.

Levisen & Abies holder til på Bøllelosevej i Uvelse mellem Lynge, Frederikssund og Hillerød. For at få den nødvendige plads har de dog udvidet med lokaler på en nærliggende gård og i lejede lokaler hos Birkholm Planteskole.

Mikkel Lehm Nielsen, der har fri på dagen, har ansvaret for produktionen, især klængning og rensning af frø samt stratificeringen af de store partier af frø. Bent Johansen er provisionslønnet sælger på de tysktalende markeder.

"Vi nyder godt af at tage elever ind i firmaet", fortæller Børge. Peter Biltriss er firmaets nye kontorelev og arbejder med økonomi og regnskab. Peter er voksenlærling, da han er forhenværende kok, og det var ham, der bagte de varme hveder.

Fælles ledelse

Firmaet ledes i dag i fællesskab af Ulrik Nyvold og Børge Klemmensen, og som Ulrik pointerer, "så er integriteten så høj, at vi deles om fælles mailadresse".

Begge har naturligvis tilført firmaet netop deres specifikke ekspertise og erfaring fra flere års arbejde i frøbranchen. Både Ulrik og Børge arbejder med køb og salg gennem et stort samarbejds- og kundenetværk i ind- og udland, som flittigt besøges. Arbejdsdelingen mellem de to er flydende, men de understreger begge, "at selv om de har fælles kunder, så tager Ulrik sig navnlig af sine gamle kunder og Børge sig af sine, men på en sådan måde, at generationsskiftet i firmaet sikres.

Egedal

Juletræsmaskiner

Netmaskine type EURO
Effektiv maskine til at netning af juletræer med 2 tragte
25 cm, 34 cm eller 34 cm, 45 cm

Netmaskine type Net Let III
Effektiv maskine til netning af juletræer med 3 tragte
25 cm, 34 cm, 45 cm
Hydraulisk anlæg med 13 HK Honda motor
Selvkørende

Juletræsmaskine type E2H
med fældeudstyr
Fælder op Ø 16 cm
Fælder 250-400 træer i timen

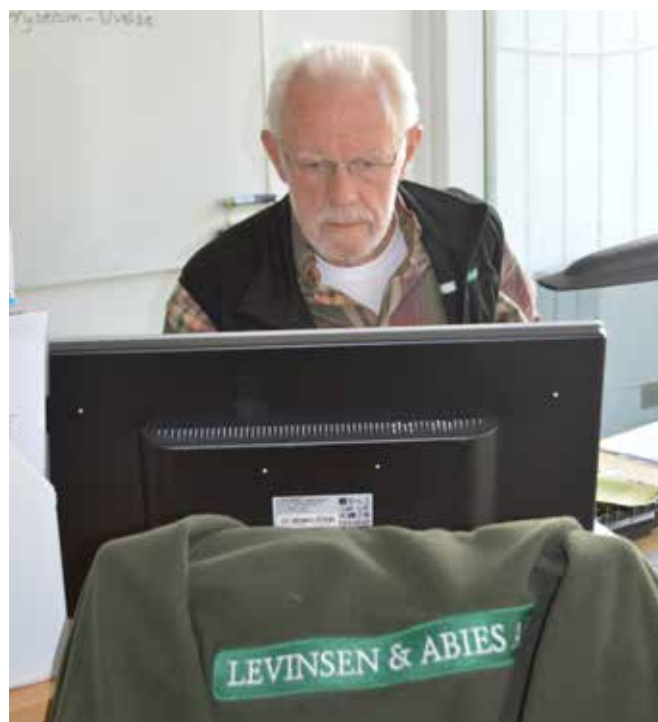
Egedal

MASKINFABRIK A/S

Torvegade 39
DK-7160 Tørring
Telefon +45 75 80 20 22
Telefax +45 75 80 20 33
e-mail: Info@egedal.dk
www.egedal.dk

Egedal tilbyder et komplet maskinprogram og kan også tilbyde individuelle løsninger

Download brochure og video på egedal.dk

Selvom der medgår meget tid til frøindsamling og kundebesøg skal der også være tid til kundeforhold eller fordybelse ved PC'en fortæller Børge Klemmensen.

Sikkerhed ved kogleplukningen har stor betydning for Levisen & Abies. Øverst til venstre: Instruktion i at lave den rigtige knude for karabinen på den lange line. Øverst til højre: Instruktionen gælder her den korrekte binding for prusikken på mastegjorden. Nederst til venstre: Fire kogleplukkere modtager den grundlæggende instruktion i brug af klatrestyr, hvor det her går på at lave de rigtige knuder på mastegjorden. Nederst til højre: Alvoren i vigtigheden af korrekt binding af knuderne på reb og gjorder i sikkerhedsudstyret lyser ud af dette billede. Her er det knuden i den ene ende af mastegjorden, der er i fokus for træningen.

Fra to til en

Ulrik beretter, "at Levinsen & Abies A/S er en sammenlægning af det tidligere Levinsen Skovfrø A/S og Abies Frø ApS". Ulrik kom fra førstnævnte og Børge fra sidstnævnte. Som Ulrik spøjte, blev firmaerne slået sammen fordi "Levinsen Skovfrø manglede leverandører, men havde kunder". Så på en tur til Georgien, hvor han traf Børge, blev kimen til et frugtbart samarbejde imellem de to lagt i det nye firma. Børge supplerede dog hurtigt "at sammenlægningen skete i juli 2009, dels for at styrke begge firmaer på det internationale marked, dels for at kombinere firmaernes portefølje og dels for at fremtidssikre de resultater, som han i Abies Frø havde skabt omkring forsyningen af nordmannsgranfrø fra Georgien og Rusland. Kort og godt, som de to skrev i annoncen på bagsiden af Nåledrys i september-nummeret 2009: "Levinsen & Abies Frø forener erfaring og know how".

Det virker som en god blanding af småindustri og et grønt villa-kvarter, der hvor firmaet holder til i den lille landsby Uvelse kun knapt ti kilometer i kørselsafstand fra Hillerød midt imellem hovedvejen til Slangerup og motorvejen til København. Der er god plads i frokoststuen, men Ulrik fortæller os, at de faktisk har pladsmangel. Der er såmænd ikke noget i vejen med stedet. Det er faktisk et gammelt maskinsnedkeri med porte, udluftning,

Vi bliver vist rundt på kontorerne og i hallerne af både Børge Klemmesen og Ulrik Nyvold – og hans tro følgesvend hunden Rocky, som ind i mellem nyder forårsolens varme. (Fra 1. juli er Rocky blevet pensioneret og erstattet af en Golden Retriever, Chivas).

Fra høst til kunde..

I slutningen af september høstes nordmannsgran-koglerne af lokale folk. Alle sække mærkes med mærkesedler på høstlokaliteten i skoven. Der er danske medarbejdere til stede under høsten for at sikre korrekt mærkning af alle sække.

◀ Der er hyppigt brug for tolk til instruktion.

▼ Efter plukning i skoven transporteres koglerne til landsbyen med lastbil eller traktor.

▲ Der udleveres sikkerhedsudstyr til at klatre med. Alle kogleplukkere modtager den grundlæggende instruktion i brug af klatreudstyr og skal gennemgå et instruktionskursus. Dette sker før sæsonen, hvor nogle også træner.

De massive nordmannsgranbevoksninger på skråningen i Ambrolauri/Tlugi, hvor en stor del af koglehøsten foregår.

Koglerne ligger på reoler i klængen i Tbilisi i fire uger for at tørre inden de er klar til klængning.

▼ I landsbyen opbevares koglerne i mindre koglelader hvor de eftermodner.

▼ Transporten til Danmark over 10-12 dage sker med kølebil i december måned forsvarligt indpakket i papkartoner på paller.

Efter syv til otte ugers forbehandling er frøet klar til såning, og det leveres til kunderne. ►

▲ I marts sættes frøet i gang til stratificering, hvor det opbevares i kølerum i såvel åbne kasser som i tønder.

Koglerne håndteres endnu engang og omlæsses til en stor lastbil for at køre til klængen i Tbilisi.

Nordmannsgran-frøet fra Georgien ankommer med kølebil i forseglede papkasser på paller. Det giver bedre køling, sikrer frøets tekniske kvalitet og letter håndtering.

Specialudviklet resemaskine til oprensning af frø til enkeltkornkvalitet for eksempel til udsåning i pletter, hvor det er vigtigt, at spireprocenten er helt i top.

Der håndteres store mængder frø af Levinsen & Abies. Selv på væggene er der frø. Her viser Børge Klemmensen Claus forskellige frø fra eksotiske arter som for eksempel *Abies numidica*, *Abies recurva*, *Pinus koraiensis*, *Pinus Jeffreyi*.

strøm og plane betongulve. Men af hensyn til pladsen og naboerne har de været nødt til at leje sig ind på en nærliggende gård med plads til deres 40 fods-frysecontainere, som er en uundværlig del af den opbyggede forsyningsikkerhed. Samtidig har de også anskaffet sig et stort kølerum på den nærliggende Birkeholm Planteskole.

Frøsortiment

På vores vej gennem virksomheden går det hurtigt op for os, hvor meget andet frømateriale Levinsen & Abies har end bare frø til nordmannsgran-juletræer, – hvad et blik på deres sortimentsliste også bekræfter. Mange forskellige, danske som udenlandske provenienser, af for eksempel bøg, æble, Mose-Pors, eg, fjeldrøbe, æblerose, småbladet lind, vorte-birk, almindelig taks, almindelig thuja, klippeædelgran, almindelig ædelgran, koreansk ædelgran, kæmpegran, *Abies bornmülleri*, *nobilis*, Lawson cypres, Europæisk lærk, rødgran, sitkagran, bjergfyr, skovfyr for blot at nævne nogle få af arterne, repræsenteret på deres sortimentsliste. Her kan du i øvrigt finde beskrivelser og dyrkningsvejledning for de enkelte provenienser, og du kan selvfølgelig også finde kortmateriale og detailbeskrivelser om vækst, form og anvendelse af flere af deres vigtigste produkter som for eksempel Ambrolauri/Tlugi, Borjomi/Tadzrici, Borjomi/Machartskali, Apsheronk/Mezmai-Guamka og Berritzgaard F665.

Åbenhed og sikkerhed

”Har I ikke lyst til at komme med os til Georgien for at se, hvordan vi har organiseret os dernede, og hvordan vi håndterer koglehøsten” spørger Børge os. Og det er vi ikke de første, der er blevet spurgt om, for åbenhedsprincippet har altid været vigtigt for firmaet.

Både provenienssikkerhed og forsyningsikkerhed ligger Børge og Ulrik meget på sinde, og de fleste af os husker da også tydeligt nogle tvivlsomme Ambrolauri-træer, blandt andet i de tidligere 00'ere. Børge og Ulrik præciserer, ”at hos Levinsen & Abies foregår frøindsamlingen i veldefinerede mindre områder overvåget af firmaet selv”. ”Vi har faktisk sikret frøleverancen et godt stykke ud i fremtiden, dels ved at skaffe 10- og 20-årige høstlicenser til udvalgte lokaliteter i Ambrolauri og Borjomi Skovdistrikter i Georgien og dels gennem aftaler med de regionale myndigheder i Rusland for at sikre leverancen fra udvalgte lokaliteter i Apsheronk Skovdistrikt”, siger Børge.

”I de senere år har vi haft øget fokus på sikkerheden for dem, der udfører arbejdet med høst, transport og rensning i Georgien og Rusland”, siger Børge og Ulrik fortsætter: ”Vi arbejder derfor åbent med, at arbejdsforholdene og sikkerheden løbende forbedres”.

Certificering af kvalitet

Høj troværdighed er også vigtig for Levinsen & Abies. Derfor har certificering en central rolle for virksomheden. Ønsket om at få det første led i juletræskæden certificeret lykkedes i 2012 med en ISO 9100 certificering, som de eneste i branchen – ”gennem en meget arbejdskrævende proces, men det har været det hele værd at få sikret den leverede frøkvalitet gennem en optimal kogle- og frøhåndtering som yderligere garant for herkomst-sikkerheden” understreger Ulrik.

Endnu en international certificering, ISO 26000 /SR IQ 2010, sigter på virksomhedens sociale ansvar. "Den skal sikre ordentlig løn- og arbejdsforhold for kogleplukkerne og andre medarbejdere i Georgien, men omfatter også et videre ansvar især for lokalsamfundet og de organisationer og myndigheder vi samarbejder med. Denne certificering betyder stillingtagen til social ansvarlighed, gennemsigtighed, respekt for menneskerettigheder, arbejdsmiljø med mere", fortsætter de begge.

"Certificeringerne er gennemført for vores georgiske leverandør, Jadvari-Abies Ltd., der er den juridisk ansvarlige for alle aktiviteterne 'på jorden og i træerne' i Georgien. Dermed er vi sikret, at vore frøleverancer her fra er fuldt certificerede. Vi arbejder tæt sammen med vor georgiske leverandør om vedligeholdelsen og om brugen af certificeringerne i høstarbejdet. Vores tilstedeværelse under hele koglehøsten gør dette samarbejde let", præciserer Børge.

Vi køber arbejdskraft....

Børge og Ulrik er ofte i Georgien. Hele deres set-up bygger på nærvær under høsten og på et tæt forhold til kogleplukkerne. Det er et helt hold på to til tre folk fra Levinsen & Abies A/S og tre til fire folk fra Jadvari-Abies Ltd., der gennemfører høstkontrollen.

Det er afgørende, at de georgiske medlemmer af kontrolholdet ikke har nogen relation af personlig eller familiemæssig art til kogleplukkerne og deres medhjælpere. De må derfor komme fra andre dele af landet end der, hvor der plukkes kogler. "Det er vigtigt med

Hejsesystem til håndtering af stratificeringstønder så tunge manuelle løft undgås.

Tromlerensemaskine til såvel fjernelse af nåle og andre urenheder før klængning, som til selve klængningen af kogler efter de er åbnet i tørreovnen (i dette tilfælde er der tale om kogler af Bjergfyr (Pinus mugo rotundata)).

Specialudviklet tørreovn til tørring af frø under kontrollerede temperatur- og relativ luftfugtighedsforhold, samt til åbning/tørring af kogler forud for klængning. Kasserne håndteres med truck med vendeaggregat. Det giver bedre arbejdsmiljø.

Honda ATV sprøjtemaskine

	250 ccm.	420 ccm.
Træk	2 WD.	4 WD.
Bredde	80 cm.	82 cm.
Frontlift	Elektrisk	Elektrisk

Udstyr til ATV: Sprøjtebom 80-140 cm.
Gødningsudstyr, Bundklipper

Ring for yderligere information og eventuelt demonstration

HORSENS MASKINER A/S
EGESKOVVEJ 10 · 8700 HORSENS
TLF. 76 69 29 00 · WWW.HORSENSMASKINER.DK

Fulldautomatisk stratificeringsanlæg til kold-stratificering af såvel nordmannsgranfrø som nobilis- og bøgefrø. Anlægget er udviklet så frøet "motioneres" med passende mellemrum ved at tønderne automatisk bliver rullet. Indersiden af tønderne er forsynet med vinger således, at frøet hele tiden vendes for at sikre ilttilførsel og ensartet fugtighed.

vores tilstedeværelse og kontrol, for der er ingen kontrollerende georgisk myndighed til stede i skoven", påpeger Børge. Kontrollen har selve høstarbejdet som fokus og omdrejningspunkt. "Vi køber derfor ikke kogler, men kun arbejdskraft, så vi kan kontrollere hele høsten medens den foregår. Vi er til stede, når koglerne plukkes og sækkene snøres og mærkes på høststedet i skoven". Det er den bedste metode til at opnå en sikker frølevering, fortsætter han.

Gennem lagerhaller

Det er bestemt ikke små rum, der møder os på rundvisningen. Tværtimod, nærmest haller, spækket med frysere og køleskabe i stor størrelse, for eksempel specialmaskiner til oprensning af frø, selvdesignet tørreovn, hvor fugtighed og temperatur kan styres og specialindretninger så som hejsesystem til håndtering af stratificeringstønder, – alt sammen anordninger, som gør det muligt, at sikre en frøleverancen af et stort antal busk- og træarter til den danske skov- og landskabssektor og som vidner om, at man også her har fokus på sikkerhed og arbejdsmiljø.

Unik annoncering

Annonceringen fra Levinsen & Abies har i en årrække været synonym med bagsiden i Nåledrys. Bagsiden i en avis er ofte fyldt med aktuelt underholdende stof. I fagblade er bagsiden ofte en fornem annonceptads. Som ingen anden har Levinsen & Abies knyttet disse to ting sammen. På en god facon har de i deres eksponering på bagsiden underholdt os alle med meninger og brandaktuelt brancherelevant stof.

Siden den 20'ende årgang i 1994 har navnet Levinsen med få undtagelser været at finde på bagsiden af Nåledrys. Først var det som en almindelig annonce fra Levinsen Skovfrø. Dernæst i 2004 kom et brev "Til juletræsdyrkere, Planteskoler & andre interesserede". Med generationsskifte i firmaet i 2007 antog annoncerne en ny og informativ drejning. Parallelt hermed annoncerede Abies Frø inde i bladet. Lidt mere i det små, men altid med vægt på åbenhed, gennemsigtighed, herkomstssikkerhed og tætte bånd til forskningen.

PProtect

beskytter planterne mod:

- Sprøjteskade,
- Bid og Snudebiller,
- Mekanisk sårning og
- Bund-klipping

P Protect placeres om planterne inden plantning, og udplantes let med rør.
P Protect nedbrydes på stedet uden yderligere indsats.

co. Peter Schjøtt's Planteskole ApS
Tlf. +45 2966 9925/+45 7577 2552 . E-mail: pia@planteskole.dk
www.planteskole.dk

- ◆ Løv- og nåltræ på rod søges til effekter og flis
- ◆ Ingen salgs provision
- ◆ Ingen opstarts/administrationsgebyr
- ◆ Kun netto priser

www.rlskovservice.dk

RSKOVSERVICE
- vi kan mere end du tror...

v/René Løvborg, Sepstrupvej 26, 8653 Them

Tlf. 20138443

Mail: rene@rlskovservice.dk

Fra septemhernummeret 2009, efter sammenlægningen af Levinsen Skovfrø og Abies Frø, antog bagsiden af Nåledrys den form, som vi alle kender så godt i dag: Klar information, skåret ud i skarpe formuleringer, fokuseret på åbenhed og sikkerhed i levering, – som nærmest er blevet firmaets mantra. Siden har vi alle været velinformerede om udviklingen i koglesætning i Georgien, Rusland og herhjemme, om frøkvalitet, forsyningsikkerhed, proveniencsikkerhed, frøudvikling i frøbedene, provenienser og frostskaeder, og vi er blevet opfordret til vidensdeling og belært om produktansvarlighed og ”hvad der er op og ned på nordmannsgranhøsten” samt om provenienser og overraskende højt pH i dele af indsamlingsområderne i Apsheronsk Skovdistrikt og senest i dette nummer om høstudsigten 2014.

Fremtiden

Da vi slutter rundgangen og spørger til fremtidens fokus, påpeger de begge fem forhold:

- De tre ”sikkerheder” – proveniencsikkerhed, forsyningsikkerhed og arbejdssikkerhed understøttet gennem ISO-certificeringerne.
- Den seneste teknologiske udvikling i opbevaring og forsendelse af færdigt frø i papkartoner på paller, bedre køling under transport og efterfølgende opbevaring skal videreudvikles i forbindelse med plukning, rensning og håndtering af kogler og frø.
- Sikring af fremtidens frøforsyning gennem udvikling af frøplantager til elitejuletræer med fokus på sent udspring, højest mulig ON-andel og forbedret forsvar overfor *Neonectria*.
- Inspirator og deltager i feltforsøg og andre test af provenienser fra virksomhedens sortiment samt efterfølgende medvirken til formidling af resultaterne til pyntegrøntbranchen.
- At have fingeren på pulsen i forbindelse med erfaring med arter og provenienser her i landet og fra udlandet, som tegner lovende. ■

Køb dine planter hos HedeDanmarks planteskole

Vi tilbyder Nordmannsgran og Nobilis af bedste kvalitet og oprindelse:

- Høj leveringsikkerhed
- Sikkerhed for kendt og afprøvet genetisk herkomst
- Mange provenienser
- Høj kvalitet til konkurrencedygtige priser
- Levering i sække, papkasser eller løst i palle

www.hdplant.dk/nordmannsgran

Kontakt os for rådgivning og priser:

HedeDanmark a/s
Planteskolen Brøndlundgård
Brøndlundvej 2, Gabøl
6500 Vojens

T: 74 87 16 00

E: plant@hededanmark.dk

HedeDanmark

nature is our business